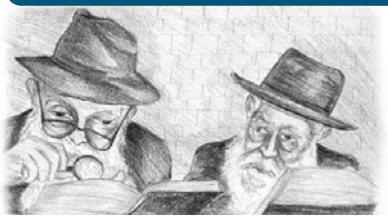
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת משפטים ■ כ"ד שבט ה'תשפ"ג ■ 15.02.2023 ■ גליון מס' 722

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

עלה אלי
בסוף פרשת משפטים, חוזרת התורה על הראשונות - בתיאור עליית משה...
המשך בעמ' 2

ברכת שהחיינו
חכמינו זיכרונם לברכה תיקנו לברך את ברכת "שהחיינו" (הנאמרת...
המשך בעמ' 3

אויבינו אינם מבחינים בין ימנים לשמאלנים - מדוע אנחנו כן?
גל אירועי הטרור הרצחני מזכיר לנו שוב שאין מדובר כאן ב"גלי טרור"...
המשך בעמ' 4

שו"ת חורף
שאלות ותשובות
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת
ואנשי קדש תהיון לי
להלן סיפור מרטיט שסופר ע"י אברך חשוב ששמע את הסיפור מפי בעל...
המשך בעמ' 6

שביבים
- "וראיתם אותו"
- תרופה בדוקה למניעת אסונות
- סגולה לרפואה
- תורת אמת נתן לנו...
- "ורפא ירפא"
- "רק שבתו יתן ורפא ירפא"

המשך בעמ' 8

השפעת הרשעים בעולם
"כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה" מבאר...
המשך בעמ' 10

האם יש הבדל בין תורת הספרדים לתורת האשכנזים?
"והנה כאשר ביקרתי בחודש טבת תשל"ח בספרד לפי הזמנת קהילת...
המשך בעמ' 10

מקום המשפט שמה הרשע

/ הרב יעקב הלוי פילבר

"על שלושה דברים העולם קיים: על הדין, על האמת ועל השלום, שנאמר: 'אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם" [אבות פ"א מ"ח]. כמו כן המשפט הוא אחד משני מרכיבי מטרת החינוך של אבינו אברהם, ככתוב: "כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". ומסיבה זו ציוותה אותנו התורה: "שופטים ושוטרים תתן לך", וחז"ל אמרו: "הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלי מוראה איש את רעהו חיים בלעו". על כן כל חברה המבקשת להתקיים חייבת לכבד ולשמור מכל משמר את המערכת המשפטית שלה. אבל יחד עם זאת אין ללכת בעיניים עיוורות אחר החלטות משפטיות, ההיסטוריה האנושית מלאה דוגמאות של ניצול המערכת המשפטית לתת גבוי להחלטות מושחתות. בספר קהלת מציין שלמה המלך את הצמידות של הרשע למשפט. אילו היה כתוב בקהלת: "מקום הרשע שמה המשפט" הייתה האמירה הזו חיובית, וכוונתה שהתשובה לרשע היא ההרתעה והענישה, ככתוב: "שופטים ושוטרים תתן לך" או המאמר: "אלמלי מוראה של מלכות איש את אחיו חיים בלעו". על כן במקום שיש רשע צריך להעמיד מערכת משפטית שתמגר את הרשע. אבל שלמה המלך מדבר על מציאות אחרת, והוא אומר: "מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע", שהיא אמירה הפוכה שכוונתה שהמשפט נותן גב וגבוי לרשעות ולרשע. את ניצול המערכת המשפטית לעשיית רשע פוגשים אנו כבר אצל אנשי סדום, שהיו "רעים וחטאים", אבל עיקר חטאם לא היה רק הרוע והחטא כשלעצמו, אלא בעיקר שהם היו מגובים בחוקים ותקנות שנתקבלו בהליך דמוקרטי של רוב תושבי סדום, והמערכת המשפטית של סדום לא רק שלא הגנו על העשוקים הנרדפים אלא עוד גיבו את הממסד של סדום להוציא אל הפועל את ההחלטות הרעות שלהם. ואחר זאת לא היה לנפגעים למי לפנות, כי טענו כנגדם שהכל חוקי. מטעם זה דאגו בסדום במנוי השופטים שהם יהיו אומרי הן, וכך מסופר על לוט כשמינו אותו לשופט ראשי בסדום (ארכי דיינים): "בשעה שהיה אומר להם דברים שהם ערבים להם אמרו לו: 'גש הלאה', כלומר עלה למעלה, ובשעה שהיה אומר להם דברים שאינם ערבים להם, הם אומרים: 'האחד בא לגור וישפוט שפוט' - דין שדנו ראשונים אתה בא להרוס" [ב"ר נ].

התופעה הזו של ניצול המערכת המשפטית לגבות על ידה את העוול והרשע מלווה את האנושות כבר משחר ילדותה, פוגשים אנו אותה כבר בדור המבול, ש"בני האלוהים", (שהם בני השופטים), הם השחיתו ראשונה ומהם למדו כל בני הדור [ספרי, בהעלותך]. וההשחתה התפשטה עד שאמר הקב"ה: "לא ידון רוחי באדם", ואת חטאם מסביר רבנו בחיי בפירושו לתורה: "על דרך הפשט 'בני האלהים' (הם) השרים והשופטים, לפי שהשופטים נקראים 'אלהים' כעניין שכתוב: 'אלהים לא תקלל', ומתרגמים: 'דיינא'. ואמר הכתוב כי אותם בני השופטים שהיה להם לעשות משפטיהם היו עושים חמס עם בנות האדם באונס וברצון". לפי פירושו כבר אז בימי דור המבול, המערכת המשפטים לא זו בלבד שלא סייעה לעצור את השחיתות אלא היא הייתה היוזמת אותה וממנה למדו המוני העם, וכך אמר רשב"י במדרש [ב"ר כו]: "כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה".וכך ממשיכה המערכת המשפטית למעול בתפקידה, כמו בתקופת השופטים, שעליה אומר המדרש: "ויהי בימי שפוט השופטים. דור שהיה שופט את שופטיו, היה הדיין אומר לאדם: טול קיסם מבין שיניך, והוא אומר לו: טול קורה מבין עיניך. יותר תועבות עשה השופט משאר העם". ניצול המשפט לעשיית עוול חוזר על עצמו גם בתקופת המלכים אצל אחאב, כשרצה אחאב את כרם נבות, למרות שהיה לו היכולת ליטול אותו בכוח, אין הוא משתמש בכוחו אלא בעצת "צוות הארמון" שלו אוספים את הזקנים (הם

השופטים) ואת החורים (השרים) "ויעשו אנשי עירו הזקנים (הם השופטים) והחורים (הם השרים וסגני השרים) אשר היושבים בעירו כאשר שלחה אליהם איזבל" והם נותנים גבוי חוקי המסייע לאחאב להוציא לפועל את זממו. את ניצול המערכת המשפטית לעשיית העוול. ובתקופה מאוחרת יותר מזהים חז"ל אצל מלכות רומי בהסבירם מדוע המשיל הכתוב את מלכות רומי ל"חזיר", וכך מובא במדרש [בראשית רבה סה]: "למה הוא מושלה (את מלכות רומי) בחזיר, אלא מה חזיר הזה בשעה שהוא רובץ הוא מפשיט את טלפיו כלומר שאני טהור כך מלכות הזאת הרשעה גוזלת וחומסת נראת כאלו מצעת את הבימה", וכך פירשו את המדרש: "כך דרכה של מלכות רומי: גוזלת וחומסת ונראית כאילו עורכת משפט - עוטה את הגזל ואת החמס במעטה צדק משפטי. 'מצעת את הבימה' - עורכת בימת משפט". על כן עם כל חשיבות המשפט אל לו לאדם לומר אמן על כל החלטה משפטית, אלא עליו לבחון כיצד מתנהלת המערכת ועד כמה היושרה של השופטים. ומהו מבחן התוצאה של ההחלטה השיפוטית האם היא מביאה לצדק או לעוול חלילה. ■

עלה אלי

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

בסוף פרשת משפטים, חוזרת התורה על הראשונות[1] - בתיאור עליית משה להר סיני, וקריאת הקב"ה אליו. כאשר לכל אחד ממלוויו של משה ישנה מחיצה בפני עצמו בהר סיני[2], למעט מתלמידו המשמש כמשרתו - יהושע בן נון, שהולך עמו עד לקצה גבול ההר[3].

וכשמתבוננים בקריאות הקב"ה למשה לעלות אליו, אזי רואים שזה נעשה בשני שלבים. בתחילה הפניה אל משה היא בגוף שלישי - "ואל משה אמר עלה אל ה'"[4]. ושם גם נקראים לבוא אהרון, נדב ואביהו ושבעים הזקנים. אך אז משה נגש לבדו אל ה', ואילו כל השאר נשארים במקומם. ובדבר זה נפרע משבעים הזקנים, שנשמטו מלבוא אל פרעה - עם משה ואהרון, בתחילת שליחותם לישראל[5].

באותה העלייה של משה אל ההר חוזים אצילי בני ישראל במראות האלוקים, כשהם מלאים ושבעים - וחסרים את יראת השמים הנצרכת למעמד זה. ולבסוף נפרע מהם הקב"ה, במתאוננים ובמיתת שני בני אהרון[6].

ואילו ביום המחרת, שוב קורא הקב"ה למשה. אך הפעם הפניה היא ישירה - "עלה אלי ההרה"[7]. ובמעמד זה אף תינתן לו התורה והמצווה, יחד עם 'לוחות הברית' הראשונים. ואכן משה קם לעלות כשיהושע בא עמו ללוותו להר, הגם שרק משה הוא זה שעולה להר ממש.

כיוון שכך היה, ידע משה לבקש מהזקנים שישבו במקומם - ולא יבואו עמו. ומשה אף מדגיש באוזניהם שעליהם להמתין עד אשר ישובו אליהם - משה ויהושע משרתו[8]. ובכך שב משה ומדגיש את מעמדו של יהושע בעיניו, כשמשווה כבוד תלמידו לכבודו עצמו. וכדרך שעשה כבר בזמן מלחמת עמלק[9], בתחילת אותו השבוע[10].

עניין זה ליווה את משה בכל ארבעים השנים, כשיהושע הנער אשר לא מש מתוך האוהל נמצא עמו תמיד. אך אין התורה מספרת על כך, ולמעשה שמו של יהושע מוזכר פעמים בודדות בלבד.

אך כשמגיעה השעה למנות מנהיג על העם שיבוא תחת משה - אין ראוי מיהושע לכך. כשהקב"ה מדגיש למשה, שזהו האיש המתאים מכולם להיות כממשיך דרכו[11]. כשלמעשה כל חיי יהושע, יחשבו כהמשך חיי משה רבו[12].

ויהושע מגיע לכך כיוון שהיה האדם היחידי - שזכה לראות את הלוחות הראשונים בשלמותם, לבד ממשה רבינו עצמו[13]. ולכן הוא היה בדרגה הגבוהה מכל מי שהיה בדורו, שלא זכו לראות את 'לוחות האלוקים' הכתובים. ועל כן חז"ל נתנו 'כתר' לראש יהושע, כמי שמסר את התורה לכל ישראל - מכוחו של משה[14].

ובמהלך כל הדורות ישנם חכמים הממשיכים את דרכי הראשונים - כיהושע וכזקנים. מחד נמצאים אלו המתדבקים ברבם, ומשליכים כל עניין אחר מעצמם. ומאידך ישנם תלמידי חכמים העושים לעצמם, ואף כשמשמשים את רבם - אין זה אלא בזמנים קצובים וידועים.

כשרק 'נוצרי התאנה' זוכים להיות ממשיכי המסורת, ואילו שאר החכמים הם כתפלים להם. וכבר נאמר על רבי מאיר[15] ורבי עקיבא[16] - שלא יכלו חבריהם לעמוד על סוף דעתם. וכל זאת בא להם לגודל דבוקתם באמת, ובלימוד מרבותיהם. כשרבי מאיר המשיך לשמש את רבו אלישע בן אבויה - 'אחר', ואף לימד עליו זכות והביאו לעשות תשובה בזמן פטירתו[17]. ולכן חבריו לא יכלו לעמוד על סוף דעתו, כיוון שהיה גדול מהם. בכך שידע לינוק את התורה, ולזרוק את התפל לה[18]. ובזה גדל רבי מאיר אף מרבי עקיבא רבו, שנמנע מלשמש את רבי אליעזר רבו - בזמן שנידוהו חכמים לרבי אליעזר[19]. שכן מיד בפטירת רבי אליעזר עשה רבי עקיבא תשובה, כשהספיד את רבי אליעזר - בכך שאין לו כעת עם מי ללמוד את ההלכות[20].

ולכן אמנם הלכה כרבי עקיבא מחברו, אך אין הלכה כרבי מאיר מחבריו. שחבריו של רבי עקיבא יכלו לעמוד על דעתו, ואילו בני דורו של רבי מאיר לא יכלו לעמוד על דעתו.

ומתוך תורת הרב והתלמיד - קמה גם ניצבה, התורה שבעל פה. כשסתם משנה היא כרבי מאיר, ואליבא דרבי עקיבא[21]. וזוכה רבי עקיבא להיות בכלל ארבעת הרועים, שפרנסו את ישראל מאה ועשרים שנה[22]. כשראויה הייתה תורה להינתן על ידו - לולי שכך עלתה מחשבת הקב"ה, לתת אותה בידי משה רבינו תחילה[23].

1 - **ואל משה אמר עלה** פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות ובד' בסיון נאמרה לו עלה - רש"י שמות כד, א
2 - **ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים** יכול אף הם עמך ת"ל ועלית אתה אמור מעתה אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו והכהנים מחיצה לעצמם משה נגש יותר מאהרן ואהרן יותר מן הכהנים והעם כל עיקר אל יהרסו את מצבם לעלות אל ה' - שם יט, כד
3 - **ויקם משה ויהושוע משרתו** לא ידעתי מה טיבו של יהושוע כאן ואומר אני שהיה התלמיד מלוה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההר שאינו רשאי לילך משם והלאה ומשם ויעל משה לבדו אל הר האלהים - שם כד, יג
4 - שמות כד, א
5 - **ואחר באו משה ואהרן וגו'** אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחר משה ואהרן עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטין לפי שיראו ללכת (ש"ר) ובסיני נפרע להם ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו החזירם לאחוריהם - רש"י שם ה, א
6 - **ויראו את אלהי ישראל** נסתכלו והציצו ונתחייבו מיתה אלא שלא רצה הקב"ה לערבב שמחת התורה והמתין לנדב ואביהוא עד יום חנוכת המשכן ולזקנים עד ויהי העם כמתאוננים וגו' ותבער בם אש ה' ותאכל בקצה המחנה בקצינים שבמחנה - שם, י
7 - שמות כד, יב
8 - ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם - שם, יד
9 - בחר לנו לי ולך השוהו לו מכאן אמרו יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך. וכבוד חבירך כמורא רבך מנין שנאמר' (במדבר יב) ויאמר אהרן אל משה בי אדני והלא אהרן גדול מאחיו היה ועושה את חבירו כרבו ומורא רבך כמורא שמים מנין שנא' (שם יא) אדני משה כלאם כלם מן העולם חייבין הם כלייה המורדים בך כאלו מרדו בהקב"ה - רש"י שם יז, ט
10 - מלחמת עמלק היתה ביום השבת כ"ט באייר, כשלמחרת באו עם ישראל למדבר סיני בא' בסיוון. ובסוף אותו השבוע קבלו ישראל את התורה ביום השבת
11 - **קח לך** קחנו בדברים אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום את שבדוק לך את זה אתה מכיר - רש"י במדבר כז, יח
12 - **אחרי מותי כי השחת תשחיתון** והרי כל ימות יהושוע לא השחיתו שנאמר ויעבדו ישראל את ה' כל ימי יהושוע מכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו כל זמן שיהושוע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי - רש"י דברים לא, כט
13 - ויהושוע נטה שם אהלו ונתעכב שם כל מ' יום שכן מצינו כשירד משה וישמע יהושוע את קול העם ברעה למדנו שלא היה יהושוע עמהם - רש"י שמות כד, יג
14 - משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים - אבות א, א
15 - **א"ר אחא בר חנינא** גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו שלא יכלו חבירו **לעמוד על סוף דעתו**. לא יכלו להבין באיזה דבריו נכונים ובאיזה אין דבריו נכונים שהיה נותן דעת מיושב והגון על אין הלכה כהלכה - עירובין, יג: וברש"י שם
16 - ת"ר ארבעה נכנסו בפרדס ואלו הן בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא אמר להם ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר (תהלים קא, ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני בן עזאי הציץ ומת... בן זומא הציץ ונפגע... אחר קיצץ בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום - חגיגה, יד:
17 - אמר ר"מ מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי - חגיגה, טו:
18 - ר"מ רמון מצא, תוכו אכל קליפתו זרק - שם
19 - נכנסו וישבו לפניו מרחוק ד' אמות א"ל למה באתם א"ל ללמוד תורה באנו א"ל ועד עכשיו למה לא באתם א"ל לא היה לנו פנאי - סנהדרין, סח.
20 - למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר (מלכים ב ב, יב) אבי אבי רכב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי **ואין לי שולחני להרצותן**. כלומר הרבה שאלות יש לי לשאול ואין למי לשאול- שם, וברש"י
21 - דאמר ר' יוחנן סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולהו אליבא דר"ע - סנהדרין, פו.
22 - **משה בן מאה ועשרים שנה** זה אחד מארבעה שמתו בן מאה ועשרים, ואלו הם משה והלל הזקן ורבן יוחנן בן זכאי ור' עקיבא - ספרי דברים לד, ז
23 - אמר לפניו רבונו של עולם יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני - מנחות, כט:

ברכת שהחיינו

/ הרב יהודה שורפין שליט"א

חכמינו זיכרונם לברכה תיקנו לברך את ברכת "שהחיינו" (הנאמרת ברגעים של הנאה זמנית) כשאוכלים פרי עונתי בפעם הראשונה בכל עונה. הבעיה היא שבימינו מינים רבים של פירות עונתיים הפכו לזמינים במשך כל השנה, הודות לטכנולוגיות החקלאיות המתקדמות והשיטות המפותחות לשימור מזון טרי, וגם בזכות מבנה שוק המזון הגלובלי המאפשר לייבא בכל עת פירות מאזורים מרוחקים בעלי אקלים שונה. לאור זאת עולה השאלה: האם ניתן לברך את ברכת שהחיינו על פירות עונתיים שלמעשה מצויים בשוק בכל עונות השנה? על שאלה זו, ועוד ננסה לענות במאמר הבא, תוך כדי שרטוט עקרונות הבסיס של ברכת שהחיינו: את ברכת שהחיינו אמנם נוהגים לומר בשעת אכילת הפרי החדש, אבל ברמה העקרונית, אם חשים הנאה מראיית הפרי החדש יש לברך את ברכת שהחיינו כבר אז, ברגע שרואים אותו בפעם הראשונה בעונה, גם אם לא מתכוונים או לא יכולים לאכול ממנו. הסיבה שבגללה התקבע המנהג לברך את ברכת שהחיינו בשעת האכילה, ולא בשעת ראיית הפרי, היא משום שבכל מקרה מי שלא בירך שהחיינו כאשר ראה את הפרי צריך לברך שהחיינו כשהוא אוכל ממנו. אז כדי שלא נצטרך בכל פעם להידרש לשאלה האם אנו חשים הנאה ברגע המפגש עם הפרי החדש או לא, אנו נוהגים תמיד להמתין עם ברכת שהחיינו עד לרגע האכילה שאז הברכה כבר לא תלויה בשאלת ההנאה.

יחד עם זאת, העיקרון הקושר בין ברכת שהחיינו לראיית הפרי נשאר בתוקפו, וממנו נגזר הכלל המנחה שאת ברכת שהחיינו מברכים רק כאשר ניכר בבירור על הפרי שהוא מגידולי העונה החדשה. משום כך, אם פירות עונתיים ממין מסוים זמינים במשך כל השנה, ולא משנה מה הסיבה לכך (בין אם זה מתאפשר בזכות טכניקות גידול, אמצעי שמירה בקירור או שהם גדלו במקומות אחרים), בכל מקרה כזה אין לברך ברכת שהחיינו על פירות ממין זה, גם לא כאשר אוכלים מהתוצרת המקומית החדשה ובעונה המקורית.

אם כן, למעשה רוב הפירות והירקות המצויים כיום בסופרמרקטים לא ראויים לברכת שהחיינו.

היוצא מן הכלל הוא, כאשר התוצרת העונתית החדשה נבדלת באופן ברור, גם בטעם שלה וגם במראה, מהתוצרת הזמינה כל השנה. במקרה כזה כן ניתן לברך שהחיינו על הפירות מהעונה החדשה משום שברור לכל שמדובר בפרי חדש ולא בזה שמצוי באופן קבוע. כמו כן, אם במהלך השנה ניתן להשיג את הפרי רק בחנויות מיוחדות ואילו בעונה הוא זמין באופן נרחב, ניתן לברך שהחיינו על הפרי שגדל בעונה החדשה גם אם הוא דומה לחלוטין לפירות מאותו מין המצויים כל השנה בחנויות המיוחדות.

שהחיינו על ירקות

זוהי גם הסיבה לכך שבדרך כלל אין מברכים שהחיינו על ירקות וקטניות, מכיוון שתנאיי הגידול והשימור שלהם הופכים אותם לזמינים כל השנה. ואכן, ירקות שיש להם עונה מובהקת - כמו מילון, אבטיח, ותות שדה - יש לברך עליהם ברכת שהחיינו כאשר מגיעה עונתם.

פירות יבשים ומעובדים

על בסיס אותו עיקרון, אין מברכים שהחיינו על פירות שעברו תהליך עיבוד - כמו ייבוש, טיגון, כבישה, בישול וכדומה - כיון

שבמצבים אלו לא ניכר על הפרי שהוא גדל בעונה החדשה (דין זה נכון אף אם על המוצר מופיע תאריך ייצור המעיד על כך שהפרי גדל בעונה החדשה). לכן, גם מי שכבר אכל במהלך העונה החדשה פירות מהמין העונתי אבל בצורה מעובדת, יברך שהחיינו כשיאכל פרי טרי, ללא עיבוד, מאותו מין, בפעם הראשונה בעונה.

תת-מין חדש

ניתן לברך שהחיינו לא רק על פרי ממין חדש אלא גם על פרי מזן חדש. כשאוכלים לראשונה פרי ממין מסוים שכבר אכלו ממנו בעונה זו, אבל הפעם מדובר בפרי בעל צבע שונה מהפרי שכבר נאכל, ניתן לברך שהחיינו על הפרי החדש. אך יש מחמירים שלא לברך שהחיינו אלא רק במקרה שהזן החדש שונה גם בטעם ולא רק במראה.

מה מברכים קודם?

לדעת רוב הפוסקים יש לברך את ברכת שהחיינו לפני ברכת 'בורא פרי העץ', או 'בורא פרי האדמה', על אכילת הפרי ; אך בחלק מעדות המזרח נוהגים לומר קודם את ברכת הפרי ולאחר מכן, בצמוד לאכילה, את ברכת שהחיינו.

ומי שלא בירך הפעם הראשונה?

מי שמשום-מה לא בירך שהחיינו כשאכל מהפרי בפעם הראשונה בעונה, יברך שהחיינו בפעם הבאה שאוכל מהפרי, אבל בלי לומר את שם השם: "בָּרוּךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה".

לעומת זאת, מי שלא בירך שהחיינו כשהתחיל לאכול מהפרי בפעם הראשונה אבל עדיין נמצא באמצע האכילה ומתכוון להמשיך לאכול, יברך שהחיינו באופן מלא, גם אם כבר בלע חלק מהפרי.

אויבינו אינם מבחינים בין ימנים לשמאלנים - מדוע אנחנו כן?

/ הרב יוסף ש. גערליצקי - שליח הרבי מליובאוויטש ורב מרכז תל-אביב

גל אירועי הטרור הרצחני מזכיר לנו שוב שאין מדובר כאן ב"גלי טרור", זהו אותו ים שנאה שאין לו סוף, "הלכה היא בידוע עשיו שונא ליעקב" ובכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו. ובהדגשה - לא רק עומדים עלינו להציק, להזיק, לפגוע ולרצוח, אלא "עומדים עלינו לכלותינו". מטרתם המוצהרת של כל אותם שונאי ישראל היא בדיוק כהמן הרשע בשעתו - להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, רחמנא ליצלן. לכולנו ברור שאותם שונאי ישראל, בדיוק כמו כל צוררינו לאורך כל ההיסטוריה, מהמן ועד היטלר ימ"ש, אינן רואים כל הבדל בין יהודי אחד ליהודי אחר, ימני או שמאלני, חרדי או אתאיסט, מתנחל או תל אביבי; הם רוצים, היה-לא-תהיה, להשמיד ולכלות את כולם, "מנער ועד זקן", ח"ו וח"ו.

אך בכל זאת, ישנו הבדל בין מה שקורה היום, לצערנו, ובין ההיסטוריה היהודית למודת התלאות והגזירות: בכל הדורות ברגעים כאלו של סכנה ואיומי שמד, ידעו יהודים להתעלות מעל המחלוקות הפנימיות והוויכוחים הנוקבים ולהתאחד כאיש אחד ממש כנגד האויב הגדול והאכזרי המאיים על כולם ללא אבחנה, "להיקהל ולעמוד על נפשם". באותם רגעי משבר עמדו היהודים כחומה בצורה של אהבת ואחדות ישראל, וכך שרדו והתגברו על כל הקשיים הנוראיים. אך עתה, לדאבוננו, מה היא התגובה היהודית לעוד ועוד דם יהודי הנשפך כמים בחוצות הערים? עוד ועוד פילוג וקיטוב ואמירות פוגעניות ומסיתות זה כנגד זה, כאשר בעוד הדם עדיין ניגר על הכבישים, כבר עומדים ומפגינים ומשמיצים איש את רעהו, בקריאות גנאי ושנאה ועד שיש הקוראים בקול גדול ל"מלחמת אחים" חלילה וחס!

גם אם יהיה לנו את הצבא החזק בעולם, ואת כל הטכנולוגיות הביטחוניות המתקדמות ביותר, לא נוכל להתגבר על אויבינו אם נמשיך חלילה בדרך רעה זאת של שנאה ופילוג. הדרך היחידה של עם ישראל לנצח ולזכות לברכה והגנה מפני אויביו היא "ברכנו אבינו כולנו כאחד", האחדות של כולנו כאחד, היא הכלי היחיד לברכתו של הקב"ה. ו"מכלל הן אתה שומע לאו" - אין צורך לפרט מה קורה כאשר המצב הוא הפוך.

אנו נמצאים בשנה מיוחדת, "שנת הקהל", שנה שמבטאת כולה את האחדות של עם ישראל, שנצטווו להתקהל כולם יחד בשנה זו: "הקהל את העם האנשים הנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת". פעם בשבע שנים עלינו לעשות כל מאמץ לבטא לכל אורך השנה את אחדות עם ישראל, להראות שלמרות כל המחלוקות אנחנו בסוף של דבר אחים ממש, הרוצים איש בטובתו של רעהו ורוצים להיות יחד תמיד.

צו השעה בימים אלו, כאשר הלב נקרע ונשבר לרסיסים בראותנו ילדים יהודים רכים נרצחים לעיני הוריהם, להכריז ולזעוק: די לשנאה ולקיטוב! הבה לא נלך שולל אחרי הפוליטיקאים המשתמשים בנו כדי לגרוף הון פוליטי אישי! נשאיר את הפוליטיקה לפוליטיקאים, ונחזור להיות עם אחד! בואו ונערוך עצרות המוניות של אחדות ואהבת ישראל ולא של שנאה!

הרבי מליובאוויטש, מנהיג עם ישראל בדורנו, חזה מראש את המצב הנורא של פילוג הרסני, ועורר שוב ושוב לערוך בשנה כזו - שנת הקהל, "כינוסי הקהל" המוניים של אחדות ישראל, כדי לעורר אהבת ישראל לכל יהודי באשר הוא בלי חשבונות של מי הוא ומה דעתו. כפי שכותב רבינו בעל התניא בספרו (בפרק ל"ב - ה"לב" של

התניא): "והנפש והרוח (של כל יהודי) מי יודע גדולתן ומעלתן בשרשן ומקורן באלוקים חיים .. כי אב אחד לכולנה ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש".

יהודים יקרים, מכל השבטים והסוגים, תהא דעתכם אשר תהא על הכנסת ועל בית המשפט, על המפלגות ועל הממשלה - אם שלום עם ישראל חשוב לכם, אם חייכם וחיי משפחתכם יקרים לכם, עצרו מיד את השיח המתלהם והמפלג, והתחילו לפעול לאהבת ישראל ואחדות אמיתית. כל אחד מאיתנו יעשה מה שביכולתו, כדי ללמד זכות על יהודים, לדבר בשבחו של יהודי אחר, ולכנס יהודים יחד לכינוסים של אחדות. זהו הנשק "המתקדם" ביותר להגנה מפני שונאינו, זהו הכלי היחיד לזכות לברכת ה' "וחרב לא תעבור בארצכם ושכבתם ואין מחריד", עד ל"ואולך אתכם קוממיות", בגאולה האמיתית והשלימה.

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלות ותשובות

שאלה: כמה זמן יש להמתין בין אכילת בשר לאכילת חלב?

תשובה: יש בדבר זה כמה מנהגים.

• השולחן ערוך פסק שיש להמתין שש שעות.

• יש נוהגים להמתין חמש שעות ועוד (ולא שש שעות שלמות) וזה מבוסס על לשון הרמב"ם שכתב 'כמו שש שעות' ומשמע שאין צריך שש שעות שלמות.

• יש נוהגים (בעיקר מיוצאי גרמניה) להמתין שלוש שעות, ורבים ניסו למצוא טעם ופשר למנהג זה, וכבר המליצו על כך את הנאמר בהושענות: 'הושע נא שלוש שעות הושע נא'.

• יש נוהגים להמתין שעה אחת (בעיקר מיוצאי הולנד) והוא על פי שיטת הרמ"א שכתב שכן המנהג פשוט.

• יש מחלקים בין בשר בהמה לבשר עוף, שבבשר בהמה מחכים שש שעות שלמות, אך בבשר עוף מחכים פחות.

ויש להדגיש שכל הזמנים הנ"ל הם בכפוף לכך שלא אוכל את החלב באותה סעודה של הבשר, אלא ראשית יש לו לסיים את סעודת הבשר, להמתין את זמן ההמתנה ורק לאחר מכן יוכל לאכול מאכלי חלב.

הלכה למעשה: מאחר והשולחן ערוך פסק להמתין שש שעות, וכן הרמ"א כתב שכך ראוי לנהוג וכן כתב המהרש"ל שכן ראוי לנהוג לכל מי שיש בו ריח של תורה - כך יש לנהוג לכתחילה לכל העדות, וכך אכן נוהגים רבים וטובים.

אולם הנוהגים אחרת על סמך מנהג בית אבותם - יש להם אילנות גדולים להישען עליהם.

***

שאלה: כידוע המנהג הנפוץ הוא להמתין 6 שעות בין אכילת בשר לאכילת מאכלי חלב, אולם שאלתי היא האם מתחילים למנות את 6 השעות משעת סיום הסעודה, או משעת סיום אכילת הבשר?

הרי לפעמים יש הפרש גדול בין מועדים אלו, כגון בסעודת שבת בבוקר, שמסיימים לאכול את המנה העיקרית הבשרית, אולם ממשיכים את הסעודה בדברי תורה וזמירות ומיני קינוחים.

ושאלה נוספת: יש מיוצאי הולנד שנוהגים לחכות רק שעה אחת, האם הם יכולים באותה סעודה שבת לאכול מנה עיקרית בשרית, להמתין שעה (בשעה הזו לשיר זמירות, לאכול קינוחים פרווה וכדומה) ואז לאכול קינוחים חלביים?

תשובה: באשר לשאלה הראשונה, נחלקו בזה הפוסקים, אולם בספר 'קיצור שולחן ערוך' להלכות בשר וחלב (של הרב פויפר זצ"ל) פסק שניתן למנות כבר מסיום אכילת הבשר.

ובאשר לשאלה השנייה הדבר לא אפשרי, כי עיקר ההפרדה בין בשר לחלב זה לא לאוכלם באותה סעודה, ומעבר לכך צריך גם להמתין זמן מסוים (כל אחד לפי מנהגו) אך ללא סיום הסעודה הבשרית לא נוכל לאכול מאכלי חלב גם אם עברו 6 שעות.

***

שאלה: נשארו לי מחג השבועות קופסאות רבות (מפלסטיק) של גלידה ריקות.

אני יכול לארוז אוכל בשרי בתוך קופסת גלידה חלבית, כדי לקחת לארוחת צהריים בעבודה?

תשובה: על אף שמקובל שכלי פלסטיק בולע, מכל מקום מאחר והגלידה היא קרה - הכלי לא בולע את טעם הגלידה.

ואמנם נוזל הכבוש בתוך כלי למשך 24 שעות, כן מעביר את הטעם אל הכלי שהרי 'כבוש כמבושל', אך מכל מקום זהו רק בנוזל לח, ולא בנוזל שנקרש כדוגמת הגלידה.

ולכן אריזת הפלסטיק של הגלידה, יכולה לשמש כאריזת אחסון לאוכל בשרי, לאחר ניקיון יסודי של האריזה משאריות הגלידה.

סיפור לשבת

ואנשי קדש תהיון לי

להלן סיפור מרטיט שסופר ע"י אברך חשוב ששמע את הסיפור מפי בעל המעשה בעצמו היושב בבית כלא בארה"ב, כיצד שמירת השבת והמסירות נפש הצילה אותו ממות לחיים.

אותו אברך אמריקאי, נגזר עליו לאחרונה בבית המשפט בארה"ב לדאבון הלב עונש כבד, מאסר של שמונה וחצי שנים בבית כלא. ורק זה עתה ממש החל לרצות את עונשו בכלא.

קשה לתאר את מצבו הקשה של אותו אברך – מנחם שמואל בן טויבע - שהשי"ת יחוס ויחמול עליו שייצא במהרה מאפלה לאורה ומבור כלא לחרות, הרי השי"ת הוא כל יכול. הוא יהודי אחד הנמק בבית כלא שכולו גויים עבריינים מן הסוג השפל והנמוך ביותר.

בבית הכלא אתה מאבד את כל זכויותיך. אחד מחוקי הכלא אומר שבבגדיו של אסיר אסור שיהיה שום דבר. הכיסים שלו חייבים להיות בכל עת ריקים לחלוטין. בבדיקה רגילה נמצא בכיסו לא פחות ולא יותר מאשר: בול!... בול דואר שהחזיק לצורך שליחת מכתב לבני משפחתו או לחברים. בחדר מותר לך להחזיק בולים כאוות נפשך, אבל בכיס... איסור חמור בהחלט!

בתי הכלא הפדרליים בארה"ב מענישים בכל חומר הדין אפילו על העבירות הקטנות ביותר, כמו זאת של החזקת בול בכיס. תיכף ומיד הביאו אותו לפני שופט על 'העבירה החמורה' שעבר. זה היה ביום שישי אחרי הצהריים סמוך לזמן הדלקת נרות. השופט התעכב ונכנס לדיון מאוחר כאשר השבת כבר ממשמשת לבוא. הוא עיין בתיק ואחרי כמה דקות חרץ את דינו של האסיר היהודי דנן: 14 יום לא תוכל לצאת מתא הכלא שלך! יש להדגיש כי באופן כללי, האסירים יכולים לצאת מתא הכלא שלהם לחדר האוכל. ולחלץ קצת את עצמותיהם בחצר תחת כיפת השמיים וגם לשוחח בחברה לזמן קצר ויש כאלה שמתירים להם לשחק. אמנם הם סגורים בתא המאסר בכלא, אבל מדי יום יש לכל אסיר זכות לצאת מחדרו כמה פעמים ביום וכך הוא מקל במקצת על הרגשתו הנוראה שנשללה ממנו החרות. האסיר דנן שמע את פסק הדין, ואין צריך לומר שהדבר לא גרם לו שמחה וגיל. כעת היה עליו להיות בכלא אמיתי שבועיים ימים. לא לצאת מתא הכלא הקטן 14 ימים. כלא בתוך כלא. אבל בכך לא הסתיים העניין. השופט מבקש מהאסיר לחתום במו ידיו על פסק הדין שהוא מודע לכך שעבר על חוקי הכלא והחזיק בכיסיו בול, ומכיוון שכך נגזר עליו 14 יום מאסר בתוך מאסר. האסיר מסתכל בחלון והוא רואה שכבר מזמן נכנסה שבת והשמש שקעה. השמים כבר השחירו, זה כבר ליל שבת. אי לכך נענה ואמר לשופט. "צר לי, אבל אינני יכול לחתום. אני יהודי ותורתנו הקדושה אוסרת עלינו לעשות מלאכה בשבת, וחתימה שלי על מסמך היא מלאכה". השופט לא האמין למשמע אוזניו. האסיר מתחצף! הוא נזף באסיר בחומרה. "אתה חושב שזה משחק? אתה הרי יודע שאתה בבית הסוהר, וכאן ישנם חוקים אחרים מאשר בחוץ. אפשר לתת לך עונשים חמורים. אני מבקש ממך שתחתום תיכף ומיד על המסמך. בלי להתחכם". האסיר היה צריך תעצומות נפש מיוחדות אבל הוא ענה לשופט בעוז: "אני לא יכול לחתום, אני יהודי". השופט החל לנקוט בשפת האיומים. "שמעני היטב" אמר לאסיר. "אם אתה לא תחתום כאן ועכשיו, עונשך יוחמר מאוד ואחרי שבועיים של הסגר גמור בתא הכלא שלך, אתה תוכנס לצינוק למשך שלושים יום, (צינוק הוא סוג של תא מאסר קטן וחסר חלונות, בעיקר מתחת לפני הקרקע. צינוק משמש כיום בעיקר לכליאה בבידוד, צורת ענישה שבה מונעים מאסיר כל מגע עם אנשים מלבד סוהרים ואנשי רפואה. צורת ענישה זאת נחשבת לבין הקשות ביותר בכלא. אור השמש לא מגיע לשם, ולעומת זאת יש שם סבירות גבוהה לרחישת בעלי חיים מאוסים כמו עכברושים וכדומה).

הוא נתקף זעזוע מן האיום המפחיד. וידע שהשופט לא מדבר דיבורים בעלמא. אלא יממש בכל חומר הדין את ההבטחה ואחרי שיסיים שבועיים של כלא לפנים מכלא, עוד יתגעגע לעונש הזה כאשר יוכנס לצינוק תת-קרקעי. לרגע עברה בו מחשבה. הרי אם אהיה בצינוק 30 יום, לא אוכל להניח תפילין, ואולי יש היתר לחתום בשבת כדי למנוע מצב של אי הנחת תפילין למשך חודש שלם. אבל ברגע הבא, דחה את המחשבה הזאת. אין זה מתפקידי לעשות חשבונות כאלה, אמר לעצמו. חילול שבת הוא החמור מכל! "אני מצטער". אמר לשופט באומץ לב. "אסור לי לחתום בשבת. אני יהודי והתורה שלי אוסרת את הדבר עלי באיסור חמור, אתה יכול לעשות בגוף שלי מה שאתה רוצה אבל הרוח שלי אינה בידיך". השופט ניסה למצוא מוצא מן הסבך. "אני מבין מה הבעיה שלך", אמר לאסיר בשמץ מפתיע של אנושיות. "אתה מתבייש לחתום בנוכחותי. ובכן, אני אצא מהחדר וכעת כאשר אף אחד לא יהיה כאן, אתה יכול לחתום ברוגע וכאשר אחזור לכאן תן לי את המסמך החתום". "לא, לא, לא בזה המדובר, חבל על הזמן שלך וחבל על היציאה שלך מהחדר" אמר מנחם שמואל בתקיפות: "אני לא הולך לחתום". אבל השופט נשאר בשלו. הוא יצא מחדר לכמה דקות כדי לאפשר לאסיר לרדת כביכול מן העץ של התעקשותו התמוהה שעלולה להמיט עליו עונש הרבה יותר גרוע. אבל מנחם שמואל היה 'ירא שבת' באמת ובתמים והוא לא חתם. כאשר שב השופט לחדר וראה

המשך בעמוד הבא...

שהמסמך נותר לא חתום, עלה כל הדם לראשו והוא חרץ את דינו: 1.. 14 יום סגור ומסוגר בתא הכלא. 2.. 30 יום בצינוק.

מי שלא היה בתא כלא בארה"ב אינו יודע על מה מדובר.

בתי הכלא בישראל הם מלון חמישה כוכבים לעומת תאי הכלא בארה"ב. אבל אפילו בבתי הכלא הממשלתיים של ארה"ב, לכל אסיר יש כמה שעות של חסד ביום, כאשר הוא מורשה לצאת מהתא הקטן לחדר אוכל ולחצר, לראות קצת את כחול השמיים. מנחם שמואל ישב מוסגר ומוחלט בתא כלאו 14 ימים תמימים. אין יוצא ואין בא. הימים עברו באיטיות מרגיזה וכל רגע היה ארוך כמו הגלות. הוא חיכה בקוצר רוח לסיומו של השלב הראשון בעונש גם כאשר ידע כי ההמשך יהיה גרוע פי כמה וכמה. באחד הימים שמע קולות משונים בחלל הכלא מחוץ לחדרו. לא ידע ולא הבין מה פשר הקולות. מהומה גדולה התחוללה שם. קולות וצעקות עד לב השמים. מכיוון שלא היה יכול לצאת מחדרו ולא ראה אף אחד, לא ידע מה פשר המהומה הגדולה שהתחוללה. והנה עברו 14 הימים הקשים והדלת נפתחת, ומנחם שמואל יכול כבר לצאת, ואז הוא רואה אסיר אחר, שחור גבה קומה ובעל גוף רחב ביותר עומד בפתח החדר ומחכה לו. "אתה היהודי?" הוא פונה אליו. "היית נעול בתא שלך שבועיים?" "נכון". "האסירים האחרים לא ידעו את זה, לא הבינו לאן נעלמת. אתה יודע מה התחולל כאן בהיעדרך?" "לא". "אז אני אספר לך". אמר השחור בהתלהבות. "המהומה הזאת הייתה בגללך!" "מה? למה?!"

"אני אספר לך. אתה כאן היהודי היחיד, ויש לך משקפיים עם מסגרת מזהב. היה כאן אסיר אחד, שחור גם הוא, מר נפש, שיושב כאן במאסר עולם, ואין לו מה להפסיד. והוא החל לדבר נגדך, שיש לך משקפי זהב וליהודים יש את כל הכסף שבעולם וצריך לחסל אותם וכו', הוא השיג סכין חדה ורצה לחסל אותך עם הסכין. הוא תר אחריך וחיפש אותך בכל מקום בכלא ולא מצא אותך. כי היית כלוא בחדר. ואז תוך כדי שהוא מחפש אותך עם הסכין, פרצה קטטה בינו לבין שני אסירים אחרים והם חיסלו אותו ושלחו אותו מן העולם. כעת הוא כבר לא יוכל לעולל לך כל רע". האסיר השחור הגברתן התקרב אליו ופניו שופעות ידידות. "אני רואה שבגלל שאתה יהודי, השם שמר עליך ועזר לך, דווקא בגלל שהיית סגור כאן, זה הציל אותך ממוות ודאי. ולכן מהיום והלאה אני השומר שלך כל הזמן ובשכר זה אתה תספר לי על הקב"ה ותדבר איתי דיבורי אמונה". בסופו של דבר גם עונש הצינוק בוטל בהתערבותם שלבני משפחתו של האסיר אשר הפעילו את קשריהם עם שלטונות הכלא וגאלו את אחיהם מן העונש הנורא.

סיפור מרעיש זה סיפר כ"ק אדמו"ר מלעלוב שליט"א, מתוך שיעור בספר "אור החיים" הק' בבית מדרשו בבית שמש, אור ליום שישי י"ט שבט תשע"ט. ובתוך דבריו:החידושי הרי"מ אמר על מה שכתוב "מחלליה מות יומת", הרי מידה טובה מרובה, ואם כך, מי שמקדש את השבת, על אחת כמה וכמה שהשבת נותנת לו חיים.

שמעתי היום סיפור [הנ"ל] שהוא ממש כדבריו של החידושי הרי"ם.

בתום הסיפור הוסיף כ"ק אדמו"ר מלעלוב שליט"א: הרי היהודי הזה, שהקב"ה הכל יכול יעזור לו ויוציא אותו מבור כלאו בקרוב, הוא מסר עצמו על קדושת השבת, ועמד בניסיון קשה מאוד ולא חתם, ודווקא בגלל העונש שקיבל ניצל ממוות. ונשאלת השאלה: מה הניסיון שלנו? מה הניסיונות שאנחנו עוברים לכבוד שבת? אנחנו ברוך ה' בני חורין ויכולים לצאת ולהיכנס כאוות נפשנו בכל מקום. דלת נעולה אינה עוצרת בעדנו מללכת לאן שנפשנו תחפוץ. הניסיונות שלנו הם לקדש את יום השבת ולכבדו ולטהרו ולעסוק בתורה. גם אנחנו צריכים לעמוד בניסיונות לכבוד שבת. מה הניסיונות שלנו? שזה בא בקשיים, לעסוק בשבת בתורה, ולהתפלל כדבעי בכוונה הראויה ולנצל את השבת להתעלות רוחנית. צריך לדעת ששבת זה זמן של להתענג בתענוגים רוחניים. אמת הדבר, יש גישמאקע סעודה'לה, לאכול בשולחן לחם חמודות, צריך לכבד את השבת במאכל ובמשתה, אבל יש דברים שהם למעלה מזה, לא זה העיקר, אלא המסירות נפש על השבת, ומהי המסירות נפש? לקדשו ולכבדו ולענגו באמת בתורה ותפילה כדבעי. העיקר בשבת זה ההיטהרות וההתעלות במסירות נפש. כמו שאותו אסיר מסר את נפשו על קדושת השבת נמסור אנחנו משהו לכבוד השבת. השי"ת ישפיע עלינו השפעות טובות בזכות השבת_ בירך האדמו"ר שליט"א.

(גליון קנין תורה)

שביבים / שאול שיף

"וראיתם אותו"

ר' יהודה לנדאו הוא חסיד חב"ד מקרית מלאכי, סופר סתם וירא שמים, שמנהל משפחה חסידית למופת. אבל הוא נולד במקום אחר לחלוטין ומאחוריו עומד נס מופלא:

יהודה נולד בעיירה באיה בלנקה בארגנטינה, במשפחה שלא ידעה דבר על היהדות. הוא עבד כעיתונאי, מגיש תכנית רדיו פוליטית וסאטירית וחי חיים 'חילוניים'. בשנת 1988 נולד לו בן בשם נחום, שלא הצליח לפתוח את עינו הימנית. היה עליו לעבור ניתוח, אבל הרופאים המליצו להמתין עד גיל שלוש. קרוב לגיל שלוש עבר נחום את הניתוח, אבל אז התברר שהעין כמעט לא רואה. לאחר שהעין השנייה - השמאלית - תפקדה לבדה במשך שלוש שנים, העין הימנית נחלשה מאוד והרופאים חששו שהיא תפסיק לראות לגמרי.

יהודה, האבא, התעורר לילה אחד שטוף זיעה. בחלומו ראה את הרבי מליובאוויטש יושב על יד השולחן ושואל למה הוא עצוב? הוא עונה: בגלל הראייה של נחום. הרבי שואל: הוא לובש ציצית? הוא עונה בשלילה. הרבי אומר: בפרשת ציצית נאמר 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'. היינו שצריכים לראות את הציצית. ולכן אם הוא יעשה התלוי בו וילבש ציצית - הקב"ה יעשה התלוי וירפא בו את עינו כדי שהוא יוכל לראות את הציצית.

יהודה היה המום. הוא לא הכיר את הרבי ולא הבין איך להתייחס לחזיון. הוא ניגש לחבדניקים המקומיים והם האיצו בו להלביש לנחום ציצית. וכדי לשכנע את הילד לעשות זאת, יהודה החל ללבוש כיפה וציצית בעצמו. אחרי שלושה חודשים נקבע להם תור אצל פרופסור חוליו מנזיטי, שהיה מבכירי רופאי העיניים בארגנטינה. לפני הכניסה לפרופסור, הם עברו צילום אצל רופא מתמחה והלה היה נראה נדהם. הוא נכנס לפרופסור עם הצילום וגם הוא ביקש לערוך בדיקה יותר מעמיקה. התברר כי העין החלה לראות באופן מלא, תופעה שהפרופסור הודה שלא פגש כמותה. וכך לא רק נחום החל לראות, אלא המשפחה כולה עברה טלטלה שפתחה את עיניהם לחיים היהודיים.

(סיפר הרב שניאור אשכנזי שליט"א)

תרופה בדוקה למניעת אסונות

בעת מסעו של ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לארה"ב, כאשר הופיע בהדרו בעיר לייקווד. תושבי העיר צבאו על דלתו, וביקשו לקבל עצה וברכה על מצוקותיהם השונות. עם התגברות זרם הבאים, הבחין הגראי"ל שטיינמן שבעצם הוא עד למסכת של אסונות ומקרים קשים שפגעו בעיר, ואכן רבני העיר אוששו את תחושתו, וביקשו לדעת על מה עשה ה' ככה לעיר גדולה לאלוקים, ומה אפשר לעשות להעביר את מידת הדין המתוחה. במעמד קבלת פנים לכבודו שהפך לעצרת חיזוק והתעוררות, נשא דבריו ואמר: 'שבת היא מקור הברכה, והרי חז"ל הבטיחו שהשבת מביאה ברכה לעולם. התחילו נא לקבל שבת חצי שעה קודם, הכניסו את השבת לבתיכם חצי שעה קודם, ויחד עמה תבוא גם הברכה ולא תדעו עוד צער. בני הקהילה קיבלו זאת על עצמם על אתר, וכבר באותה שבת רוב הציבור הקדימו לקבל את השבת. ההמשך מפתיע העיד רבי מלכיאל קוטלר שליט"א (מראשי ישיבת לייקווד) אם בכל שבוע היו ה'הצלה' מוזנקים ל-60-70 קריאות בשבת אחת, באותה שבת לא נשמע שבר בגבולם, וכוחות ההצלה בטלו ממלאכתם השבת! כך, בשבת שהתקבלה בכבוד וביקר מוקדם מזמנה הקבוע, זכתה קהילה שלמה לראות את מימוש התפילה: 'וברצונך הניח לנו ה' אלוקינו, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו!' כשנצטרף למקדמי השבת, גזירות יתבטלו, שפע ירד ופרנסה וחיים טובים לכולנו (פניני פר' שבוע).

סגולה לרפואה

לחולה שתינה את כאביו וצרותיו, ובכה מאד, סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שחמיו הגרי"ש אלישיב זצ"ל מסר לו כסגולה לתרופה את מה שאמר רבי מתתיהו דויס זצ"ל, שקבלה בידו שחולה הרוצה להירפא ילמד בעיון סימן אחד ב'נודע ביהודה'. וכדי להסביר את הדברים צריך לעיין מעט בתולדותיו של ה"נודע ביהודה" זצ"ל, שהיה גאון אדיר ומופרש מענייני העולם הזה ומגיל בר מצוה לא ראה שינה בעיניו אחר חצות לילה. כך מספרים גם על רבי חיים פלאג'י וגדולי עולם נוספים, אולם על ה"נודע ביהודה" מעידים שגם בשעות בהן ישן, לא שכב במיטה רגילה, אלא רגליו היו על כיסא, כדי שיוכל לקום מיד וללא שהיות. זה היה ה'מזרון' של ה'נודע ביהודה'. עמל תורה שאין לתאר כלל. גם ה'עזות דקדושה שלו למען השי"ת הייתה נוראה. לא ייפלא שיש סגולה מיוחדת לחולה ללמוד סימן בספרו ולהירפא מהמחלה (טובך יביעו).

תורת אמת נתן לנו...

"מה אתם רוצים?", שאל את השניים נער כבן חמש עשרה שפתח את הדלת. "באנו לדבר עם הרב", התגמגמו השניים, "זה דחוף". הרב, ששימש כר"מ בישיבה לבעלי תשובה, עמד לצאת בעוד שעה קלה, בשליחות הישיבה, לחו"ל. הוא מעולם לא דחה אנשים שבאו להתעניין ביהדות, אך כעת הזמן דוחק. "מה רצונכם?", קידם את פניהם בחביבות, "במה אוכל לעזר לכם?". "באנו מרחוק, מארצות הברית. זה כמה שבועות שאנו פה בארץ, ומחפשים מורה דרך כדי למצוא את האמת, שלחו אותנו לכאן". הרב שמח, והציע להם מקום למודים מתאים לדוברי אנגלית, אשר יקנה להם ידע בסיסי בידיעת התורה, בשלוב הנהגות והלכות יומיומיות. "התקשרו מחר אל הרב כהן", הורה להם הרב, "ואמרו לו שאני שלחתי אתכם אליו". אולם השניים לא הרפו, הם הוסיפו לשאול את הרב שאלות בסיסיות שהציקו להם. הרב, שראה את התשוקה העזה שלהם ליהדות, התרווח על מקומו, כאילו כל הזמן שבעולם עומד לרשותו, והחל להשיב בנחת על כל שאלותיהם. לפתע הציץ הרב בשעונו, ונוכח

לראות שאם לא ייצא מהבית

כעת, הוא עלול להפסיד את הטיסה. "ראו," פנה אליהם, "אני עומד לצאת לארצות הברית לשליחות חשובה, האם תוכלו לבוא אלי בעוד שבוע, כשאחזור?" השנים נבוכו מעט ושתקו. לפתע קם אחד מהם והשיב בנחישות: "אם לא נקבל עכשיו תשובות לכל שאלותינו, נחזור לארצות הברית. אין לנו יותר סבלנות לחפש". הרב הבין את המצב, והחליט לדחות את טיסתו. "זה ענין של פיקוח נפש", הודיע לבני ביתו ולאנשי המשלחת שהתכוננו לבוא לאספו. "אצטרף אליכם בטיסה הבאה", פסק.

אחר פנה בשלווה לאורחיו, והודיע להם שכעת יש לו את כל הזמן שבעולם עבורם. הוא ביקש מאשתו שתכין ארוחת ערב, התיישב והקשיב לסיפורם: "אני טייס במקצועי", פתח ג'ף, "ואחי, יוני, צלף במארינס האמריקאי. אנו משרתים בצבא האמריקאי כבר שנים אחדות. היה זה במלחמת ויטנאם, מתוקף תפקידי כטייס, היה עליי לבדוק את המטוסים טרם ההמראה. כיון שכל חסר של חלק במטוס עלול לגרום ,חלילה, לנפילתו, האנשים המפקדים על בדק המטוסים מחויבים להחמיר בבדיקתם, ולא לאשר למטוס להמריא לפני השלמת הבדיקה. באחד הימים, בעת בדיקה שגרתית, גיליתי לתדהמתי כי חסר חלק חשוב במטוס שאמור להמריא בעוד זמן קצר אל עבר החזית, כשעליו עשרות חיילים... פניתי לממונים עליי, וביקשתי שלא יעלו על המטוס עד שיתקנו את התקלה, אך המפקדים לא הגיבו. פניתי שוב ושוב לסגל הממונה על צוותי האוויר, וסיפרתי על החלק החסר במטוס. הזהרתי אותם כי התוצאות של נסיעה במטוס במצב זה עלולות להיות הרות אסון, אך נתקלתי באדישות מקוממת. ניסיתי לעורר מהומה כדי שיתייחסו לדבריי, אך אז פנה אלי אחד הקצינים ואמר לי: 'זה לא מתפקידך להתערב בהחלטות מעין אלו. עשה אתה את תפקידך בשקט, ותן לנו לעבוד!'".

קולו של ג'ף השתנק מעט, בטרם המשיך בסיפורו המצמרר. "על אף צעקותיי, המטוס המריא כשעליו עשרות חיילים בדרכו ליעדו. למרות ההלם שאחז אותי נוכח התקיפות והאדישות שנשקפה מדיבורם הבוטה של הקצינים הממונים עלי, קיוויתי שאולי טעיתי, אך לצערי, לא טעיתי. זמן קצר לאחר מכן ניתק הקשר עם המטוס, וכעבור דקות אחדות צלל המטוס והתרסק יחד עם החיילים ואנשי הצוות שעליו. במשך ימים ארוכים הייתי תחת הרושם הקשה של האסון הנורא. הייתי חייל קטן שהתמרד נגד הממונים עליו מתוך רצון להציל חיים, אך הם נהגו באדישות וגרמו לאובדן חיי אדם מתוך רשלנות פושעת. חברים רבים שלי היו על המטוס, והדבר שבר אותי מאד. התחלתי לחפש תשובות. תהיתי, מה גורם לאנשים להיות כל כך אדישים לנושא כה חשוב של חיי אדם?! מישהו אמר לי שבתורה אמצא את התשובות לכל שאלותיי. במהלך חיפושיי אחר האמת, נוכחתי לדעת כי הדת היהודית מקדשת את החיים, חיי צעירים ומבוגרים, חיי יהודים וחיי בני דתות אחרות. גם אחי, יוני, אינו מעוניין להמשיך בחיי התענוגות, וביחד אנו מחפשים דרך חיים אמיתית, כזו שעושה את האדם ישר וטוב". ג'ף סיים לספר את סיפורו, אך השיחה רק החלה. באותו לילה הם לא הלכו לישון. הם ישבו ודנו בחסדי הבורא ובפלאי היקום. הם שאלו שאלות, לא ויתרו, ובבוקר כבר היו משוכנעים בדרך בה ילכו. הם נכנסו לישיבה עליה המליץ הרב, ותוך זמן קצר חל מהפך בחייהם. אכן, ישנם אנשים השבים בתשובה לאחר שנחשפו לדרך האמת-דרכה של התורה הקדושה, אך יש כאלו המתקרבים לקדושה דווקא לאחר שראו את ההשחתה המוסרית הקיימת אצל מי שאינו הולך בדרך התורה.

(ללמדך)(מטעמים)

"ורפא ירפא"

בוינה התגורר חסיד מטשורטקוב, שהיה לו מכר הרחוק מחסידות ובקושי היה שומר תורה ומצוות. כשהגיע לימי הזקנה נתקף במחלה, ובהיותו איש אמיד לא חסך בהוצאות רופאים ורפואות. הוא פנה למומחים גדולים ביותר, אך ללא הועיל, עד שהוא ורופאיו התייאשו מרפואתו. כאשר פגש בו רעו החסיד, סח לפניו את דאגתו וייאושו.

השיב לו חברו, הלא נמצא פה עמנו בוינה איש מופת הרב הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב זיע"א, שהרבה אנשים מוצאים אצלו עזרה בצרה. לך אליו כי הוא חכם אמיתי שאפשר לסמוך עליו. האיש החולה שאמונתו היתה קלושה ביותר, היסס מתחילה, אך עקב מצבו ביקש מחברו כי יתלווה אליו בהליכתו לרבי. בבואם לרבי, הסיח החולה את אשר בליבו, ותיאר את כל פרטי העניין. הרבי יעץ לו ללכת לרופא מסוים. כאשר בא לרופא, הבין כי הוא רופא ברמה נמוכה, והתחיל לפקפק בעצת הרבי, באומרו לעצמו, רופאים גדולים לא מצאו מזור למחלתי, ומה יעזור רופא קטן זה?

הלך לחברו, סח לפניו מצוקתו ואמר: כנראה שגם הרבי מייאש אותי. החסיד עודדו ואמר לו: עשה מה שהרופא יצווה עליך לעשות, שהרי הרופא אינו אלא שליח. שמע לעצת ידידו, לקח את התרופות שהרופא נתן לו, ותוך זמן קצר הבריא. לא היה קץ להשתוממותו ולפליאתו של אותו יהודי, עד שבא לחברו וביקש ממנו שיבוא עמו שוב לרבי, וכך עשו, הלכו וסיפרו לרבי הכול. האיש אזר עוז ושאל את הרבי, כיצד יתכן שרופאים גדולים לא הועילו ואילו הרופא הקטן הצליח. השיב הצדיק ואמר: כתוב "ורפא ירפא" (שמות כ"א) ואמרו חז"ל מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות (בבא קמא פה).

הרבי ברכו ונפרד ממנו לשלום. הוא והחסיד יצאו יחד אך לא הבינו את כוונת הרבי בתשובתו, לכן נכנסו לבן הרבי הרה"ק רבי דוב בעריניו זיע"א ושאלו אותו לפשר הדברים. השיב וענה: "מכאן" מבית הצדיק ניתנה רשות לרופא לרפאות, ואין זה משנה אם הרופא גדול או קטן. הקב"ה הוא המרפא חולים.

"דק שבתו יתן ורפא ירפא"

כשהיה הגאון ר' מאיר שפירא מלובלין בארה"ב, התקשר לאחד הגבירים ושאל אם אותו גביר יכול לבוא אל הרב למלון. הגביר התנצל שכרגע תקפה אותו מחלת השפעת הוא אינו יכול לצאת מביתו. החליט הרב לערוך ביקור חולים אצל הגביר. כשפתח הגביר את הדלת לקול הנקישות, הוא עמד במלוא הדרו, בריא ושלם. אמר לו הרב מאיר שפירא: "עתה תצטרך לשלם פעמיים, פעם אחת תרומה לישיבה, מה שהייתה כוונתי בתחילה, ופעם נוספת דמי ריפוי, שהרי היכן היית מוצא רופא שירפא אותך כל כך מהר?!"...

(רבי מאיר אומר/ הרב ברוך רובין ליקוטים וסיפורים נפלאים)

השפעת הרשעים בעולם

/ הרב שמעון ממן שליט"א

"כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה" מבאר רבינו אור החיים הקדוש ע"ד הרמז, שבאה התורה להעיר את בני האדם מתרדמת שינת שכלם, עד היכן מגיע הפורענות לעולם, עקב השפעת הרשעים בחטאתם. ולזה אמר הכתוב "כי תצא אש", היינו צרת רבים הנקראת בשם אש הרומז לתגבורת הדינים. "ומצאה קוצים" אין האש קולטת תחילה אלא את הקוצים שאין עליהם בעלות אלא הפקר הם, והיינו הרשעים שאינם אלא קוצים המכאיבים לכל רואיהם. והאש מצאה אותם, כיון שהרשעים הסירו את מרות ה' מעליהם. לכן ה' הסתיר את פניו ממנו, וממילא כל הפוגע בו יעשה בו כרצונו.

והודיע הכתוב כי לאחר שניתן רשות לאש לכלות את הרשעים, אינה מסתפקת בזה אלא "ונאכל גדיש" אלו תשב"ר שאין להם עדיין קומה אלא גדושים שבולת עם חברתה. כי בעוונות הרבים נתפשים תשב"ר, כיון שהיו ערבים בשעת קבלת התורה. ואמר "או הקמה" לרמוז לגדולי ומנהיגי הדור, שנאמר "זאת קומתך דמתה לתמר" הם הצדיקים הנמשלים לתמר שנאמר "צדיק כתמר יפרח", שלפעמים נתפשים בעוון אנשי הדור. ואמר "או השדה" כי יתכן ולא יספיקו צדיקי הדור לכפר במיתתן על כל בני הדור, ואז שפוכה מידת הדין על שונאיהם של ישראל. ולזה רמז הכתוב "או השדה", דהיינו כללות ישראל.

ואמר "שלם ישלם המבעיר את הבעירה" להורות שעתידים הרשעים ליטול את הדין, על אשר בגלל עוונותם גרמו מיתה לגדולי ישראל או לתשב"ר או אפילו לכלל ישראל. ואמרו (סנהדרין ק:) שה' יתן כח לרשעים לסבול את היסורין, לפי גודל חטאתם.

ובאמת יחרד כל אדם ויכבה שלהבת יצרו, המחטיא אותו באש המשפט. בהעלותו על לבבו, נהרות העונשים אשר יגיעוהו, על כמה נפשות קטנים וגדולים אין קץ, שהוא הרצחן הגדול שלהם באמצעות תאוותו הסרוחה. ואמר "שלם ישלם" להורות שלא רק החוטא יענש, אלא גם יצר הרע המחטיאו לאדם, וכמו שאמרו (סוכה נב.) שמביאו ה' ליצר הרע ושוחטו.

מדוע נקראים כל עדות המזרח ספרדים? תשובתו של מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל למלך ספרד

האם יש הבדל בין תורת הספרדים לתורת האשכנזים?

(הדברים מלוקטים משיעורי הרב, ומובאים בלשון קדשו הטהורה)

"והנה כאשר ביקרתי בחודש טבת תשל"ח בספרד לפי הזמנת קהילת ישראל שם, נפגשתי עם מלך ספרד חואן קרלוס, וקיבל אותנו בכבוד גדול. ונשאלתי מהמלך האם יש הבדל בתורת ישראל בין האשכנזים לספרדים? השבתי, שבעיקר דיני התורה אין הבדל כלל בין אשכנזים לספרדים, כי תורה אחת ומשפט אחד לכולנו. ורק בדברים שאינם מעיקרי היהדות יש הבדלים.

ושאל כמה ספרדים יש במדינת ישראל? עניתי שכמחצית האוכלוסיה בישראל הינם ספרדים, הכוללים בתוכם עדות המזרח יוצאי מדינת בבל, מצרים, מרוקו, וסוריה ותימן, שכולם נמנים על הספרדים.

שאל המלך, ומדוע נקראים כל עדות המזרח ספרדים? השבתי לו, כי כל המנהגים בענייני הלכה מיוסדים על פי דעתו של הרמב"ם הספרדי, בספרו 'היד החזקה', שהוא הפוסק הגדול של כל עדות המזרח במשפטיו ובחוקותיו, ולאורו הולכים כולם, ואומתנו אומה בתורתה, לפיכך נקראים כולם ספרדים.

וייטב הדבר בעיני המלך הספרדי, וראה זאת כמחמאה וכבוד למדינת ספרד שממנה האיר וזרח הרמב"ם הפוסק לכל עדות המזרח".

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net